

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 1956, sp. zn. Cz 514/56

Číslo: 20/1957

Právní věta:

Projednání dědictví po členu jednotného zemědělského družstva.

Do soupisu dědictví je nutno zařadit i pohledávku zůstavitelky za nevrácený živý a mrtvý inventář proti jednotnému zemědělskému družstvu, i když není známo, kdy pohledávka bude družstvem zaplácena.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.10.1956

Spisová značka: Cz 514/56

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Družstvo jednotné zemědělské, Projednání dědictví

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zůstavitelka Anna D., důchodkyně a členka JZD v D., zemřela bez závěti dne 22. listopadu 1954 a jejími dědici ze zákona jsou zletilé děti Otakar D., Karel D. a Marie K., všichni ve V.

Předmětem dědictví je mlýn a hospodářství s pozemky ve výměře asi 15 ha, na němž zůstavitelka svého času hospodařila až do posledních tří let, kdy pronajala mlýn Jihočeským mlýnům a sama vstoupila s hospodářstvím, pozemky a příslušenstvím hospodářství do JZD ve V.

Státní notářství ve Vodňanech prohlásilo usnesením z 13. dubna 1955, že dědictví projedná podle obecných předpisů a že nejde o zemědělský podnik ve smyslu § 1 zák. č. 139/1947 Sb., o rozdělení pozůstalosti se zemědělskými podniky a o zamezení drobení zemědělské půdy.

V řízení pak pokračovalo a dalším usnesením z 24. května 1955 určilo ve smyslu § 330 odst. 1 o. s. ř. obecnou cenu majetku zůstavitelčina, výši pasiv a cenu čistého dědictví; opakovalo, že dědictví bylo projednáno podle obecných předpisů a že dědictví netvoří zemědělský podnik ve smyslu zákona č. 139/1947 Sb.

Nato usnesením z 21. června 1955 potvrdilo státní notářství ve Vodňanech nabytí dědictví všem třem dědicům ze zákona, každému jednou třetinou.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou nejvyššího soudu, že všemi uvedenými rozhodnutími státního notářství ve Vodňanech byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Předmětem dědictví kromě mlýnských, obytných a hospodářských budov, byly i zemědělské pozemky a zůstavitelka sama byl členkou JZD. Při této povaze dědictví musely vzniknout pochybnosti o tom, zda dědictví netvoří jednotný zemědělský podnik ve smyslu § 1 zák. č. 139/1947 Sb., o rozdělení pozůstalosti se zemědělskými podniky a o zamezení drobení zemědělské půdy, a zda jeho rozdělení je podle tohoto zákona přípustné. Státní notářství také tyto pochybnosti mělo a když dědicové navrhovali při jednání dne 10. února 1955, aby dědictví bylo odevzdáno do ideálního spoluvlastnictví každému jednou třetinou, vyhrazovalo si rozhodnout o povaze dědictví po slyšení zemědělského odboru rady ONV ve smyslu § 2 odst. 3 zák. č. 139/1947 Sb. Při jednání dne 13. dubna 1955 však prohlásilo státní notářství usnesení, že se dědictví projedná podle obecných předpisů a že nejde o zemědělský podnik ve smyslu § 1 zák. č. 139/1947 Sb., neprovedlo ovšem před svým rozhodnutím žádné šetření o bližší povaze majetku, zejména neslyšelo ani zemědělský odbor rady ONV ve smyslu § 2 odst. 3 zák. č. 139/1947 Sb. Řízení v tom smyslu nedoplnilo, ani když dědička Marie M. při jednání navrhla, aby dědictví bylo projednáno podle dílu I. zák. č. 139/1947 Sb., a ucházela se o převzetí dědictví jako zemědělského podniku s odůvodněním, že je členkou JZD a v hospodářství zůstavitelčině pracovala z 24. května 1955 opakovalo v podstatě usnesení z 13. dubna 1955. Státní notářství nezkoumalo dále ani to, zda rozdělením jednotlivých nemovitostí na ideální třetiny nebude v rozporu s ustanovením § 17 zák. č. 139/1947 Sb.

Trpí tedy v tomto směru řízení státního notářství vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jeho rozhodnutími byl takto porušen zákon v ustanoveních §§ 1, 59, 88, 93 o. s. ř. se zřetelem na ustanovení § 2 odst. 3 zák. č. 139/1947 Sb., případně i §§ 1, 4, 6 a 17 tohoto zákona.

Státní notářství nepostupovalo však řádně ani podle §§ 325 a násl. o. s. ř. při soupisu jmění ani podle § 330 odst. 1 o. s. ř. při vydání usnesení z 24. května 1955. Podle § 325 o. s. ř. má se vždy při projednání dědictví sepsat přesný a úplný seznam všeho jmění, které měl zůstavitel v držbě v době smrti, nebo které je u třetích osob, a má být udána obecná cena tohoto jmění k době smrti zůstavitele. Podle § 328 o. s. ř. se vypočte výše dluhu a čistého majetku, který zbývá po jejich odečtení, při čemž u sporných aktiv a pasiv se omezí státní notářství jen na zjištění jejich spornosti a nepřihlíží k nim při výpočtu čistého majetku. Podle § 330 odst. 1 o. s. ř. určí pak státní notářství obecnou cenu majetku v době smrti zůstavitele, výši dluhů a cenu čistého dědictví, uvede však přitom také, zda a jakým způsobem se odchyluje od soupisu. Státní notářství do soupisu nezařadilo pohledávku zůstavitelky proti JZD ve výši 81.676,80 Kčs za nevrácený živý a mrtvý inventář, ačkoli tato pohledávka nebyla sporná, vyplývala z vyúčtování s družstvem, a to okolnost, že nebylo známo při projednání dědictví, kdy bude tato pohledávka zaplacená, není důvodem k tomu, aby pohledávka nebyla do aktiv zařazena, zejména není důvodem k tomu, aby se vyhrazovala dodatečnému projednání dědictví ve smyslu § 339 o. s. ř., jak státní notářství učinilo. Přesný a úplný soupis je nejen v zájmu dědiců, nýbrž je základem i pro určení ceny čistého dědictví a pro správné vyměření poplatků.

Státní notářství po vydání usnesení z 24. května 1955, v němž byla takto vadně určena obecná cena zůstavitelova jmění, výše pasiv a cena čistého dědictví, jednalo dne 30. května 1955 s dědicem Otakarem D., který nebyl přítomen při pořizování soupisu, a který uvedl, že nebyla do soupisu zařazena cena jedné stodoly ve výši 2.000 Kčs a cena další stodoly, kterou zůstavitelka zdědila po Otílii R., jejíž cenu měl dědic vyšetřit a státnímu notářství oznámit. Státní notářství však bez dalšího jednání s dědici nevyčkalo oznámení Otakara D. a v usnesení z 21. června 1955 potvrzujícím nabytí dědictví uvedlo, že v částce 50.794,85 Kčs tvořící obecnou cenu majetku zůstavitelky podle usnesení z 24. května 1955 není zahrnuta cena dvou stodol a zvýšilo aktiva o paušální obnos 10.000 Kčs s tím,

že se tím zvětšuje také cena čistého dědictví a opravuje obecná cena dědictví.

Tak porušilo státní notářství zákon i v ustanoveních §§ 325, 328 o. s. ř. ve spojitosti s ustanovením § 330 odst. 1 o. s. ř.